

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an . . . . . 8 fl. (8 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 4 fl. 50 cr. (8 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

O cuvântare energică.

Săptămâna aceasta ochii Românilor au fost îndreptați spre două puncte, spre două orașe ale teritoriului locuit de ei. Unul e Oradea, celalalt Lugojul.

În Oradea tinerimea noastră susține cu tărie și vigoare lupta pentru limbă și legea strămoșească, ear' în Lugoj, la instalarea în deregătorie a noului fișpan, Pogány, vrednicul nostru bărbat naționalist, dl avocat Coriolan Brediceanu a rostit în sala comitatului în dulcea noastră limbă românească o frumoasă și energică vorbire, pe care o dăm aci în întregimea ei, cuprinzând un întreg program de lucru.

Eată ce a zis dl Brediceanu:

Ilustrisime domnule! Respectul și stima către autoritățile publice și detentorii puterii, pe care noi Românii îl avem așa zicând deodată cu viața, ne îndreptățește, ear' dorul de a înălța acel respect în fața ordinei publice periclitată, ne îndeamnă a ne ridica și noi vocea în acest moment solemn al instalării Ilustrității Tale de comite-suprem al acestui comitat.

Prea însemnatele prerogative, pe cari legea le dă dignității de comite-suprem, — și însuși scaunul acestui comitat bine meritat pentru patrie, din care scaun a presidiat în cea dintâi congregație aleasă de popor fericitul Emanuil Gozdu, cel mai sincer propagator al iubirii frățesti dintre popoarele patriei noastre, — zic, însuși acest scaun dă o deosebită importanță ilustrei persoane a comitelui-suprem, care-l ocupă.

Mașinaria complicată și împovărată a administrației pretinde dibăcie dela conducătorul ei, pretinde nu numai stricta aplicare a legilor, ci cere, ca din fiecare dispozițiune a comitelui-suprem să respire iubire către popor și scopul final să-i fie fericirea și prosperarea poporului.

Mașinistul de rînd, care prin expansiune prea mare sau prin rugină a stricat o parte din mașină, o poate înlocui cu alta; comitele-suprem însă încrederea și iubirea poporului trebuie să o țină vie și în continuu, căci stricată odată nu o mai poate ușor repara.

Știi ce popor ai în acest comitat? În mare preponderanță Români!

Cunoști poporul român?

E blând, respectuos față de lege, cu frica lui Dumnezeu, devotat tronului și patriei!

Nu există pagină glorioasă în istoria patriei, care să nu fie sfințită și cu sângele poporului român.

Nu e lipsă să fie înlocuit cu altul!

Ori-și-unde și ori-și-când poporul român a fost totdeauna un popor conștuit de datorințele sale și cu inima gata de jertfă!

Nu-i lipsă a-l straforma.

Popoare cu virtuți cetățenești, ca și poporul român mai pot fi, dar' popoare cu mai mari și mai valoroase virtuți, nu.

Nu e de lipsă a despoia acest popor de limbă, datini și naționalitate, ci: ocrotit trebuie el în dorul seu de cultură, spriginit în condițiunile sale economice; libertate adevărată și drepturi să-i dați și va fi și mai valoros și mai neînfrânt razim al tronului și al patriei, căci conștiința drepturilor și dorul de libertate e deștept în el.

Libertatea și drepturile publice sînt încătușate!

Dreptul de intrunire e redus la arbitriu.

Dreptul de alegere la discrețiunea puterii și numai pe canalul designat de sus poate cu umilință plui.

Limba și unele drepturi ale naționalităților sînt puse în cartea legilor dar' această carte cu legi cu tot au astupat-o ordinațiunile și decretule necontrolate.

Libertatea adevărată, egalitatea de drepturi, observarea legii — nu numai că pacifică, dar' și însuflețesc poporul pentru patrie și constituția ei. Prefăcătorile, simulările, mulcomelile și gratificările corump pe singuratici, oameni vremelnici și trecători, dar' nu pot extirpa conștiința națională dintr'un popor. Întocmai precum nu pierie codrul de furtună, fie ori-cât de mare și furioasă, deși pică ici-colea chiar și câte un stejar, care e puternic pe din afară, dar' găunos la mēduvă.

Cu enervarea politică, autoritatea publică nu-și câștigă adevărată stimă și vază, ci numai prin morala publică, prin încrederea reciprocă și prin iubirea frățească.

Noi cei-ce ne-am afirmat principiile noastre pururea cu fruntea deschisă și cari pentru aceasta am fost timbrați de trădători, noi nu aflăm în sistemul dominant nici o garanță pentru acest scop adevărat patriotic.

Cu toate acestea nu am renunțat la speranța, că prin bărbați curați, onesti, conștientioși și cu adevărat patriotism, vom vedea înlocuit acest sistem desastros cu altul, prin care să se poată restabili buna înțelegere între cetățenii patriei, să se poată asigura adevărata libertate și să se scutească drepturile cetățenilor.

În speranța, că Ilustritatea Ta vei considera ca una dintre cele mai de frunte probleme ale funcțiunii de comite-suprem, împlinirea acestor dorințe ale noastre, acestor postulate înomise pentru fericirea comitatului nostru, rugăm și noi pe D-zeu să vă ajute în realizarea lor, — și cu acestea fii salutat și din partea noastră în scaunul de comite-suprem al comitatului Caraș-Severin.

Intregirea venitelor preoțești.

Foaia oficială publică ordinațiunea ministrului de culte și a ministrului de finanțe privitoare la executarea art. de lege XIV. din 1898 despre întregirea venitelor preoției necatolice. În înțelesul ordinațiunii preoții își pot înainta cererile pentru întregirea salariului până în 3 Iulie 1899 la ministrul de culte pe calea autorităților bisericești.

Două dări de seamă. Duminecă, în 30 I. tr. și-au ținut dările de seamă înaintea alegătorilor doi deputați din dieta din Budapesta: contele Tisza István în Ugra (comit. Bihar) și Polonyi în Szoboszló.

Tisza a combătut în cuvinte aspre obstrucția (lupta opoziției) care e primejdieasă pentru constituție și pentru libertățile publice.

Obstrucția — a zis el — face nesigur viitorul nostru, ne primejduiește poziția solidă tocmai când sîntem aproape de țintă, ca Ungaria să formeze centrul monarhiei austro-ungare.

Polonyi în Szoboszló a luat în apărare obstrucția și a lăudat-o zicînd, că ea va dura până atunci, până când guvernul Bánffy va fi silit a abzie.

În cercul Uioarei s'a făcut alegerea de deputat în 31 I. tr. A fost ales cu aclamațiune baronul Kemény Géza cu program liberal.

Asboth János, deputat și unul dintre politici maghiari mai puțin șovinisti, a scris, o broșură, către alegătorii sei, în care între altele zice și următoarele:

„Austria, ca stat unitar curat german, o vechitură lângă imperiul german, n'ar corespunde nici intereselor noastre, nici celor ale dinastiei; tot așa nu ar răspunde intereselor noastre ca Austria să devină un stat slavic”.

Într'alt loc dl Asboth mai scrie:

„Monarchia austro-ungară de azi nu e rezultat întâmplător, ci o *lipsă istorică*”.

După aceea dl Asboth zice, că Maghiarii au menirea europeană de a susține monarchia. Foarte bine! Dar' cum își împlinesc Ungurii menirea? Crede dl Asboth că dacă Austria nu poate fi stat german, Ungaria poate fi *stat unitar maghiar*? Oare aceasta nu e o vechitură și mai mare?

Lupta tinerimei noastre din Orade.

Tinerimea noastră d-la academia de drepturi din Orade s'a purtat și se poartă foarte bărbătește, întru apărarea românismului atacat. Onoare bravilor noștri tineri! Eată întâmplările mai însemnate ale luptei lor:

Săptămâna trecută, fiind mereu batjocoriți și huiduiți de colegii lor, și afară de aceea chiar directorul *Bosóky* în prelegere aruncându-le unele vorbe de înțeles îndoielnic, tinerii noștri hotărâți s'au sculat și au părăsit academia. Apoi prin o deputațiune au adus la cunoștința directorului, că nu vor mai merge la prelegeri, până nu vor fi asigurați din partea directorului și a profesorilor, că nu vor mai fi atacați și batjocoriți în academie.

Acest pas bărbătesc a surprins pe director și le este neplăcut șovinștilor. Când au părăsit sala, directorul a chemat îndrăgostit pe tineri, dar' acestia nu 'i-au dat ascultare. Numai la câteva zile, după-ce directorul 'i-a asigurat pe răspunderea personală că nu vor mai suferi insulte, s'au hotărât să meargă, de Joi începând, la academie.

Între aceste directorul a dat de știre, că corpul profesoral n'a adus judecată asupra lui *L. Bolcaș*, ci mărturisirile și toate actele lui le-a trimis la ministrul de culte, să aducă acela judecata.

Tinerii n'au voit să lase singur pe Bolcaș, ci s'au declarat una cu el și au cerut, în număr de 26 să fie cu toții trași în cercetare, ca să se vadă întru-cât sunt „trădători de patrie”, pentru-că 'i iubesc limba și națiunea? Acesti bravi tineri sunt următorii:

<i>Demetriu Lascu.</i>	<i>Coriolan Steer.</i>
<i>Augustin Mircea.</i>	<i>Dușan Spariosu.</i>
<i>Emiliu Costea.</i>	<i>Iuliu Luchiciu.</i>
<i>Desideriu Temepelean.</i>	<i>Isaia Ardelean.</i>
<i>Vasiliu Gheție.</i>	<i>Vasilie Nicoruția.</i>
<i>Iustin Marșieu.</i>	<i>Iosif Iacob.</i>
<i>Iustin Petrușiu.</i>	<i>Mihail Spariosu.</i>
<i>Nicolau Schiau.</i>	<i>George Novacovicu.</i>
<i>Nicolae Dițu.</i>	<i>Alexandru Actu.</i>
<i>Nicolau Kőváry.</i>	<i>Corneliu Antal.</i>
<i>Victor Creț.</i>	<i>Leontin Boroș.</i>
<i>Alexandru Pop.</i>	<i>Valer Bercian.</i>
<i>Cornel Iancu.</i>	<i>Aurel Petrovici.</i>

Această cerere asemenea a fost trimisă la ministru și acum se așteaptă răspunsul.

Lupta tinerimei noastre dela Orade a încântat pe toți Români de pretuindenea. Cu deosebire tinerimea de pe la școalele înalte este însuflețită și a trimis tinerilor dela Orade salutări frățești și încurajare.

Tinerimea din Viena a trimis următoarea adresă:

Cătră junimea română.

Fraților iubii!

Pășirea voastră deamună și bărbătească ne-au umplut inimile de bucurie și nespuse satisfacție. Lupta începută prin noi și colegii noștri dela celelalte universități, voi ați continuat-o cu adevărat eroism întrecându-ne pe toți.

Voi nu numai că v'ați împlinit datorința de Român pe deplin, prin consecuența voastră ținută, ci v'ați învrednicit de recunoștința întregului nostru neam. Laudă vouă!

În timpul critic de astăzi, când nu numai opresiunea străină se opintește să ne strivească, ci cuprinși de neîncredere, s'au ivit neînțelegeri și acțiuni și între noi înșine, falnica voastră solidaritate, lipsită de ori-și-ce șovăire, este nespuse de înălțătoare.

Afirmati-vă dreptul sfânt, stați neclintii pe baza puternică a forței morale, coștii de importanța marelui voastre misiuni, coștii că întreg neamul românesc cu mândrie își îndreaptă privirile spre voi.

Sântem abia la începutul luptei, căci câteva decenii sânt clipe în istoria unui popor. Multe și mari au fost jertfele aduse prin neamul nostru în interesul libertății noastre naționale. Jertfe și mai mari va pretinde viitorul dela noi, căci cauza noastră e mare și mari cauze numai cu jertfe mari se pot câștiga.

Să ne îndreptăm privirile asupra glorioaselor lupte, ce le-au purtat frații noștri din România liberă și frații noștri Italieni! Să ne dăm seamă câte jertfe au adus marile popor german și vênjosul popor irlandez pe altarul libertății și să ne aducem aminte cu câtă tenacitate au știut lupta chiar contrarii noștri, Maghiarii, în contra domniei străine.

Tenacitatea noastră a fost și este însă mai mare decât aceea a contrarilor noștri. Solidaritatea neamului nostru în momente istorice a fost todeauna perfectă. Tenacitatea și

solidaritatea noastră sânt cele mai sigure garanțe pentru victoria finală a cauzei noastre.

Ear' ei, adversarii noștri, ei nu mai sânt astăzi aceea-ce au mai fost în trecut.

Vitalitatea naționalismului maghiar e slăbită prin elementele străine discompunătoare. Germenele decadenței s'au desvoltat grabnic în organismul slăbit al maghiarismului, pe când neamul nostru se află în deplina posesiune a forțelor sale virgineale.

Cea mai ilustră dovadă că adevăr grăim a fost atitudinea voastră conștie. Insulte contrarilor noștri nu v'au murdărit ori dejosit, ci v'au ridicat nimbul impletind aureola eroismului în jurul frunților voastre înălțate.

Fii tari și în viitor în conștiința, că serviți cauza sfântă a adevărului și a dreptății.

Ear' când contrarii voștri s'ar încumeta să încerce de a vă nimici, atunci răspundeți cu vorbele ce înverșunatul nostru inamic, Kossuth al lor, le-a scris:

„Când volnicia domniei se revarsă zdrobitor asupra capului patriotului, acel cap se ridică falnic, pătuns de înălțătorul cuget: Nimici mă poți, dar' convingerea nu 'mi-o poți frânge”.

Tinerimea din București a trimis orădanilor următoarea adresă:

Subsemnații studenți univesitari din București, pătunși de sentimentele de colegialitate, și de dragoste frățescă ce avem pentru voi;

indignați de purtarea cea mai mult decât barbară a studenților maghiari, cari prin petri și ouă clocite — (singurele argumente de cari sânt capabili să se folosească) — au crezut că vor stinge în voi aceea-ce temnițele și baionetele ungurești nu au putut: iubirea de neam, limba și religie;

cu admirație luând la cunoștință purtarea voastră demnă, mândri sântem de voi, și mândru trebuie să fie întreg neamul românesc, căci fiii sei apărând demnitatea națiunii lor, își jertfesc interesele și viitorul.

Când lupta se dă, pentru apărarea întregității caracterului unui popor, ea este mare și sfântă. Causa voastră e dreaptă.

Vă urăm izbândă. Inimile și cugetele noastre sânt cu voi.

La luptă dar'!

<i>C. Mușescu.</i>	<i>Sept. B. Murășianu.</i>
<i>M. Chirășescu.</i>	<i>N. Boca.</i>
<i>A. P. Petrescu.</i>	<i>Șerbănescu.</i>
<i>Mihailovici.</i>	<i>A. Ionescu.</i>

FOIȚA.

Peștera hoților.

Baladă populară, din Târnova, comunicată de *Petru Ghejju.*

Colo jos între pustii

Între munții cei negri,

Unde vântul friguros

Vijăe prea furios,

Unde ceata cea de fiară

Toată noaptea urlă sbiară,

Unde omul nu s'abate,

Unde soare nu străbate,

Acolo 'ntr'acel rău loc

Eată că se vede-un foc,

Focul arde întristat

Hoții 'l-au încanjurat,

Doisprezece erau ei

Toți ficiori ca niște lei,

Înarmați ca niște smei;

Stau acum și se vorbesc

Pentr'un lucru se gâtesc,

Pe frumoasa satului,

Pe Floarea bogatului,

Vreau s'o fure c'ori-ce preț

Chiar s'-'i ducă la județ.

Cel mai mare ce era

Toderică se chema,

E! era conducător

Și la toate 'ncepător,

„Știi voi ce, ficiorii mei?”

Zise-acuma cătră ei,

„Mai voesc acum să mor

Decât să nu mă însor,

Și să nu-'mi iau de muiere

Care 'mi-o fi cu plăcere:

Pe frumoasa satului,

Pe Floarea bogatului”.

Ceialalți 'i ascultau

Toți cu toții se 'nvoiau,

Se sculară dela foc

Și plecară toți de loc.

Colo jos între pustii,

Între munții cei negri,

Unde vântul friguros

Vijăe prea furios,

Este-o peșteră urtă

De sălbateci părăsită,

Cine plânge-acolo 'n ea?

Plânge-o dalbă floricea,

Frumușica satului,

Floarea bogătanului.

Fetișoara se bocia,

Toderică-o mângăia

Și din graiu așa-'i grăia:

„Ce te temi așa de mine

Că mie mi drag de tine,

Ce tot plângi și tot suspini,

De ce nu vrei să te-alini,

Nu gândi la cei de-acasă

Că tu ești a mea mireasă,

Că nu ești mai mult a lor,

Nu te las măcar să mor”.

Însă Floarea tot plângea

Și din graiu așa grăia:

„Înzadar te ostenești

Dela plâns să mă oprești,

Căci mai atâta să fi

Tot nu m'ai pută opri,

Lacrămile 'mi-oi vărșă

Și cu grea te-oi blăstăma,

Cu blăstăm cel mai greu

Între altele s'a trimis și din Bucovina o salutare la Tribuna, menită pentru tinerimea din Orade. Eată adresa:

Cernăuți, 31 Octomvrie n.

Entusiasmați de ținuta bărbătească a tinerimei române dela academia din Oradea-mare în fața insultelor și prigonirilor barbare, Vă trimitem frățești salutări și felicitări. La lupta voastră ia parte tot sufletul nostru. Trăească frații noștri universitari români transcarpatini. — Tinerimea universitară română din sfântul pământ al Bucovinei.

DIN LUME.

Împăratul Germaniei în Ierusalim.

Împăratul Germaniei Wilhelm și împărăteasa au sosit sâmbăta trecută în Ierusalim, unde vor sta o săptămână, cercetând toate locurile sfinte atât în Ierusalim, cât și în jur, precum Vifleemul, Nazaretul, Ierichonul Iordanul ș. a.

Părechea împărătească după sosirea în Ierusalim a vizitat noua biserică evanghelică. La biserică dela sfântul mormânt au fost întâmpinați de preoțimea catolică ortodoxă-orientală și armeană.

În 31 Oct. a fost sfințită cu mare pompă noua biserică evanghelică. Părechea imperială a fost apoi în Vifleem, unde după slujba d-zească din biserică evanghelică, împăratul a adunat în jurul său preoțimea evanghelică și a zis, că el 'și-a câștigat incredințarea, că în Palestina, evanghelicilor li-se deschide un nou teren de muncă.

Împăratul a făcut și Nemților catolici din Palestina un dar plăcut, dându-le pentru folosință teritorul „La dormition de la Sainte Vierge”, ce 'l-a dobândit acum în Constantinopol.

Pe acest loc a trăit după legendă vergura Maria, după înălțarea lui Christos la ceruri.

Despre acest dar împăratul a înștiințat pe Papa și pe cardinalul Kopp, cari 'i-au mulțumit.

Despre sfințirea noiei biserici evanghelice nemțesti se scrie din Ierusalim, că a fost foarte pompoasă. Cu acest prilej împăratul a reînnoit votul înaintașilor săi, mărturisind în fața altarului, ca și aceia: *Eu și casa mea vom fi robii Domnului!*

Noul minister francez

Noul prim-ministru al Franciei este Dupuy. El a alcătuit noul minister, al cărui membri sunt luați cu deosebire din partidul radical și progresist. Din ministerul Brisson au trecut în ministerul Dupuy trei: Delcassé, ministru de externe, Lockroy la marină și Viger la agricultură. Ministru de război e Freycinet, care mai în urmă a fost ministru la 1892. Noul minister se va prezenta în parlament în 4 Noemvrie c.

Ziarele republicane moderate sunt mulțumite cu noul cabinet, cele socialiste, radicale și conservative iau o ținută rezervată.

Zarandul și Munții-Apuseni.

Săptămâna aceasta a eșit de sub tipar cartea *Zarandul și Munții-Apuseni*, descriere de Silvestru Moldovan. Ea este cea dintâi descriere complectă a Munților-Apuseni, cu toate frumsetile și raritățile lor. Se extinde pe 303 pagini și e împodobită cu 9 ilustrații și o schiță de mapă. Cartea cuprinde între altele *multe frumoase tradiții* (povești) legate de unele locuri. O recomandăm preoților, învățătorilor și tututor cărturarilor noștri, ca o carte bună și folositoare, foarte potrivită pentru bibliotecile școlare și private.

Prețul este 1 fl și 5 cr. porto. În România 3 lei. Se află de vânzare la librăria noastră.

Expozițiile din Sebeșul-săsesc.

Mercuri, în 26 Octomvrie s'a deschis expoziția de poame, ear' Duminecă, în 30 Octomvrie expoziția de vite în Sebeșul-săsesc, aranjate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiinului”. Amândouă expozițiile au reușit foarte bine, dar' cu deosebire cea de poame. Expunătorii au fost mulți, între cari mulți țărani din jurul Sebeșului. Exponenți de poame au fost la 100. Atât la deschidere, cât și în decursul expoziției, precum și la închidere a luat parte un public numeros din apropiere și din depărtare, așa că orașul Sas-Sebeș a luat înfătoșarea unui oraș românesc; gândeași că ești la țirg de țeară.

Închiderea expozițiilor s'a făcut Duminecă, fiind de față un public numeros și ales. Cu ocazia închiderii s'au împărțit premiile exponenților, pe cari juriile 'i-au aflat de vrednici. Premiile au fost în bani și în diplome de recunoștință. Între exponenții de poame a fost premiat cu premiul dintâiu dl Ioan Chirea, v-not. în Seliște.

La expoziția de vite au primit mai mulți premii după deosebitele grupe de vite. Între premiați la locul întâiu s'a distins dl Petru Opincariu, propr. în Sebeșul-săsesc cu cel mai mare premiu, de 40 cor., pentru taurii de rassa „Pinzgau” curată; în locul al 2-lea dl Petru Sim. Androne cu premiul de 24. cor.

Aci trebuie să observăm că în Sebeș și jur rassa de vite Pinzgau se bucură de o călduroasă îmbrăcișare la harnicii noștri economi. Toți cei premiați s'au declarat de mulțumiți cu judecata juriilor.

Expoziția de poame, deși premiile s'au dat, la dorința generală, s'a prelungit și s'a închis numai Joi, în săptămâna aceasta.

După încheiere a urmat banchet, unde s'au ținut toate frumosea. În numărul viitor vom da un raport mai detaliat despre aceste expoziții bine reușite de oare-ce pentru raportul ce ni-s'a trimis n'am avut loc în numărul de față.

Peste tot expozițiile precum am amintit au reușit foarte bine și toți au fost mulțumiți cu rezultatul. Exponenții, precum și reuniunea română de agricultură, e vrednică de toată laude.

Să te bată Dumnezeu,
Că m'ai dus noaptea pe lună
Dela maica mea cea bună,
Ș'acum vrei a mă iubi
Și încet a mă oprî,
Să nu mai gândesc la ea
Oh, la dulcea maica mea,
Care m'a iubit curat
Și cu drag m'a sărutat.
Ba vërșă-voi lăcrămiori,
Blăstema-te-oi mii de ori
Să-ți sece inima ta
Ce-i numai venin în ea”.
Dară hoțul cel vestit
La inimă împetrit,
Nici nu ascultă de ea
Ci-ntre soții sei mergea
Și poruncă el le da:
„Vă gătați ficiori gătați
Armele vi-le luați,
Ș'apoi cât ce se însară
Vom porni peste hotară
Pân' la drumul cel de țeară;
Și acolo să pândim

Ceva să mai dobândim”.
Soții sei toți să ridicară
Și cătră el cuvëntară:
„Mergem dară, nu ne pasă,
Dar' cu mândra ta mireasă,
Cine să rămână-acasă?
Și de ese ea afară
Și-o răpește vre-o fiară”.
„Nu vă fie vouă frică
Că nu'i ea o fată mică,
Știe binele din rău
Știe bine cin' sînt eu”.
Ș'apoi zise cătră ea:
„Tu Florică, draga mea,
N'avea frică de nimică.
Singură te las acasă,
Să ne-astepti cu prânz pe masă”.
Și lăsându-o plângënd
Ei plecară fluierând.
Merg mai marii satului
Din casa bogatului,
Să lățească vestea 'n sat
Că pe Floarea au furat,
Și cine o va afla

Bună plată-o căpeta:
Nouăzeci-și-opt de oi
Și un plug cu patru boi,
Zece porci de îngrășat
Ș'un pământ de sēmōnat,
Ș'apoi cea mai mândra casă
Și pe Floarea de mireasă.

Mulți umblară și cercară
Nicăiri nu o aflară,
Dar' voinical de Mihai
Ce era stăvar la cai,
Era treaz și deșteptat
Când pe Floarea au furat,
Din departe-a auzit
Când sērmana s'a bocit,
E' îndată s'a sculat
Arma 'n mână a luat,
Și s'a dus nelncetat
Pân' de urma ei a dat.
A vëzut-o cum plângea
Și pe hoți cum o ducea,
Și s'a dus el, tot s'a dus,
S'a suit pe munte 'n sus,

1848.

Atacul dela Nadësa.

Despre ciocnirea Românilor cu Sécuii la Nadësa și alungarea acestor din urmă, întemplată acum 50 de ani, la 15 Octomvrie 1848, un bun Român, dl *Jacob Tulbureanu* din Alba-Iulia, care a fost de față la acea întâmplare, ne scrie următoarele:

O veste întristătoare se lățește ca fulgerul printre Români, că gloatele Sécuiilor pleacă dela Odorheiu către Praid pe la Rêmetea, și Chiheriul-de-jos.

În 15 Octomvrie st. n. ajung pe inserate la *Nadësa-română*, cântând și sbierând să trăească patria.

Dinjos de comună se așează în la-găr, ca de dimineață să năvălească în contra lui Urban la Reghiul-săsesc.

Era o noapte întunecoasă, bravii Români erau adunați la comuna *Beica-română*, ear' bătrânii, muierile și băieții au fugit la păduri, ca să nu cadă jertfă în mâinile dușmanului. Români adunați se înșiră din dealul de mează-noapte până în celalalt de mează-zi cam în depărtare de 3 kilometri de trupa năvălitorilor, cu îndrumarea, că atunci când vor căpeta semnul cu toții să strige „ura”, să plece vitejește în contra Sécuiilor. Auzind Maghiarii strigătul Românilor, de spaima ce erau cuprinși începură a striga: *Vissza, Vissza jön a muszka, și a rupt-o la fugă, de unii pe alții se călcau în picioare.*

Români li alungă până peste dealul Rêmetei, prind o mulțime de Sécui și multe cară cu bagaje și cu tot felul de muniții.

Pe prizonieri 'i-au adus la comuna *Habic*, și la rugarea preotului *Vasilie Suciu* de acolo au fost eliberați să meargă de unde au venit.

Sécuii nu au mai avut curajul să mai plece pe acele văi, numai mai târziu s'au îndreptat către Reghin.

— *Cronica anului.* —

Sibiu, 26 Octomvrie.

Diracțiunea academiei juridice din Sibiu anunță, că din cauza turburărilor din patrie amină începerea anului școlar pe timp nedeterminat. (S. B. nr. 119).

— Comandantul Puchner a instituit un comitet de apărare, compus din membri de ai comisariatului țerei și Români și Sași. (S. B. nr. 114).

Ferihața, 27 Octomvrie.

16 domni sub conducerea contelui Haller au aprins întreaga comună. Apropiându-se Români refuțați de mai nainte, contele tăciunar a fugit. Români și-au răsunat demolând interiorul castelului. Bucatele aflătoare se vënd prin comanda militară în favo- rul Românilor. (S. B. nr. 119).

Hălmagiu, 28 Octomvrie.

Lăncerii tribunului Cădea (Kendi) au fost respinși de cetele insurgenților, cari aprind satele Pleșuța și Hălmăgel. Hălmăgenii înspăimântați cer să încerce negociațiuni cu Maghiarii. În decursul negociațiilor insurgenții în mod perfid prind pe Cădea, 2 preoți români și 6 țărani, și-i spânzură pe toți. (Rap. lui Balint, pag. 6).

Sibiu, 28 Octomvrie.

În Ferihața lângă *Sighișoara* au jefuit Sécuii toate casele Românilor, au prefăcut biserica în grajd de cai, au rupt hainele și cărțile bisericesti, au pușcat în icoana lui Christos, strigând: am omorît pe D-zeul Valahilor; potirul l-au spurcat.

În *Sân-Craiu*, au prins Maghiarii din Aiud pe tribunul *Todoran*, pe care l-au jupuit de viu, scoțându-i apoi plumănilor din piept.

Drept mulțumită Români din Blaj îndoapă cu mâncări pe Maghiarii refuțați acolo și pedepsesc aspru pe ori-care frate al lor, care ar cuteza să vatem pe vre-un Maghiar. (S. B. nr. 116).

Sibiu, 28 Octomvrie.

Comunele Șagor, Săneruș, Șard, Hașfalău, Boiu-mare și Boiu-mic sunt total prădate. În Boiu-mare l-au bătut pe preotul, românesc de moarte, smulgându-i părul și barba.

Curudul, Laslăul-rom., Șoimușul-rom., Săn-Mărtinul sunt prădate. În Șoimuș au

ucis Sécuii peste 30 Români. În Săn-Mărtin abia să mai fi rămas cineva în viață.

În Boiu-mare au siluit Sécuii o femeie care zăcea de lehuzie, au spintecat-o apoi ear' pe copilul cel mic l-au rupt în bucăți. Pe servitoarea popei au siluit-o până a murit. (S. B. nr. 116).

SCRISORI.**Sfințirea bisericii din Certej.**

Certej, 28 Oct. n.

Sfințirea bisericii din Certejul-superior (comitatul Hunedoarei) s'a făcut în 23 Octomvrie st. n. Timpul a fost foarte frumos și mult public s'a adunat din vre-o patru comune, țărani, domni și dame, Români și neromâni.

Actul sfințirii l-au săvârșit 13 preoți în frunte cu protopopii: I. Papiu din Sibiu și Vasile Pipoș din Hăndol. Toate ar fi fost cum ar fi fost, însă una cu părere de rău trebuie să amintesc. Chiar Joi, înainte de sfințire s'a fost petrecut la mormânt trupul prea sfințitului metropolit Miron Romanul.

Atunci când tot poporul credincios român gr.-or. trebuie să fie pătuns de durere, în aceeași Duminecă, când s'a ținut parastas în toate bisericile din întreaga archidieceză în aceeași zi în Certej s'a făcut petrecere cu joc.

Vezi Doamne, ce idee! Noi să nu putem face o sfințire de biserică fără joc? Chiar când trebuie jelit cel mai mare cap al bisericii nou sfințite, noi atunci seara să dansăm?

Uitasem să amintesc, că petrecerea a fost oprită deja de Vineri de prea onoratul domn protopop Vasile Pipoș din Hăndol, totuși nu s'au putut reține și au jucat teologi, învățători, preotese și fete de preot până în zori de zi. Dar' să nu uit a șterge afară din listă pe 2 familii, care s'au purtat după toată cuviința și n'au participat nici la banchet, nici la petrecerea cu dans seara, ci numai la actul sfințirii în biserică, și anume dl protopop Vasile Pipoș cu fiica sa domnișoara Paulina și dl preot gr.-ort. Petru Mihuț cu doamna Gliceria n. Pipoș.

Petrecerea cu joc s'ar fi putut amna, atâta ar fi meritat un cap al bisericii ca să fie jelit de fiii sei sufletești. Carnevalul e din destul de lung, ar fi avut timp de dansat damele și domnișoarele din ținut.

O privitoare.

Dup'o stâncă s'a ascuns,
Ș'acolo a așteptat
Până-ce s'a inserat,
Hoții s'au îndepărtat
Singular o au lăsat.
Ficiorașul nefricos
Eată-l că coboară 'n jos,
Întră 'n peșteră de loc,
Acolo ședea la foc
Frumușica satului,
Floarea bogătanului,
Tot plângend și suspinând
Și vieța-și blăstēmând.
„Bună seara Floarea mea“
Zise d'nsul către ea.
„Nu plânge nu suspina
Vieța nu-ți blăstēma,
Ci te gată să plecăm
Mult să nu întârziem,
Până luna-o scăpăta
Ca să fim la maică-ta“.
Pe Mihai când îl vedea
Doamne, bine îi părea,
S'aruncă la el în brață

Și-l sărută cu dulceată,
Cum să nu, când ea vedea,
Tocmai pe cine iubea,
Că știa bine tot satul
Că îi drag unul de altul.
Ei îndată și porniră
Peștera o părăsiră.
Focul arde întristat
Ei se duc nelncetat,
Zorile se revărsau,
Stelele se ascundeau,
Hoții toți cântând veniau;
Dar' ce lucru întristat
Când în peșteră-au intrat,
N'au aflat nici prânz pe masă,
Nici pe mândra de mireasă,
Nici din foc măcar un jar
Numai jale și amar.
Ear' să string și să vorbesc
Să vorbesc, să sfătuesc:
Cine poate ști de ea,
Unde s'ar pute afla?
Toderică cel vestit,
La inimă împetrit,

Sta în loc și se gândia
Și din graiu așa grăia:
„Om aicia n'a venit,
Flarele ni-o au răpit,
Mergeți toți, vă 'mprăștiați
Și-n tot locul căutați,
Trebuie să o aflați“.
Când eșiră ei atară,
Eată că-i încunjurără
Două cete de panduri
Toți cu puști și cu săcuri,
Unsprēzece au scăpat,
Toderică stă legat.
Dusu-l-au la judecată
Și-i luără vieța 'ndată.
Dar' Mihai care-o aflat
Bună-plată a căpătat:
Nouēzeci-și-opt de oi,
Un pluguț cu patru boi,
Zece porci de îngrășat
Ș'un pământ de sēmēnat,
Ș'apoi cea mai mândră casă
Și pe Floarea de mireasă.

Româncă din jurul Sibiului.

Ilustrația din „Călimdarul Poporului“.

Am vestit cetitorilor noștri, că a eșit în tipar „Călimdarul Poporului“ pe 1899. Acest frumos și folositor călimdar, pe care îl recomandăm cu deosebire sâtenilor noștri, pe lângă cuprinsul bogat și interesant, e împodobit și cu multe ilustrații, dintre cari cele mai multe ne înfățișează tipuri de Români, bărbați și femei din deosebite părți ale țării.

Toarce, lele, toarce, toarce,
Pân' ce badea s'a întoarce..

Ca cetitorii noștri să vadă ce frumoase ilustrații sunt în călimdar, dăm în nrul de azi icoana unei drăgălașe Românce din jurul Sibiului, cu furca în brâu.

„Călimdarul Poporului“.

„Călimdarul Poporului“ afară de partea calendaristică, are următorul cuprins:

Dela 1848, (din prilejul aniversării al 50-lea).

Adunarea dela Dumineca Tomei în Blaj. Andreiu Murășan, poetul anului 1848 (cu 2 ilustrațiuni).

Fabulă arabă.

Eu mis, esc, și sînt Român, poezie de I. Dariu.

Țeară fără bătrâni, poveste de V. A. Urechia.

Anecdote.

Doine și icoane din lumea românească. (»Limba, portul și moșia«).

Doine și strigături populare: De pe Murăș; De pe Târnave; De pe Olt; De pe Someș; De pe Criș; Din părțile Năsăudului; Din Munții Apuseni; Din Bănat; Din Țeara-Oașului; Din Bihor; Din Bucovina, România (Oltenia și Moldova), Basarabia și Macedonia.

Revașul Nostru, cronică întâmplărilor din Septembrie 1897—Sept. 1898, se extinde pe 47 pagini, cu următorii subtitluri:

Causa națională, afaceri culturale, afaceri bisericesti, afaceri economice, fruntași români morți, dela frați, stări grele pretutindeni, etc.

Economie: Cum s'ajungem la mai bine? — Unele reguli pentru grijirea sănătății. — Povete.

De rîs.

Tîrgurile din Ungaria și Transilvania etc.

Ilustrațiuni.

1. Andreiu Murășianu, portret. 2. Casa în care s'a născut A. Murășianu. 3. Un băiaș român, din Bucium-Șașa. 4. Dela Stăna-de-Vale: Reședința și capela Episcopului Pavel. 5. Un Român »mărginean« călare. 6. O Româncă din jurul Sibiului. 7. O fetiță (coristă) din Bistrița. 8. O familie din Bănat. 9. O păreche tinăra din

Suciul-de-sus (între Lăpuș și Cibeleș). 10. Un țeran român din Bănat. 11. Scenă din Seliște (l. Sibiui). 12. Dela Stăna-de-Vale: case de locuit pentru oaspeți. 13. Români din Siria (l. Arad). 14. Dela Stăna-de-Vale: »Biserița« (o stîncă). 15. — »Moara dracului«. 16. † W. E. Gladstone (portret). 17. † Prințul de Bismarck. 18. Împărăteasa-Regină Elisabeta.

În estan călimdarul e cu o întreagă coală mai voluminos decît anul trecut, estinzîndu-se pe 143 pagini. Prețul însuși e tot cel vechiu: 20 cr. plus porto postal 5 cr. A se adresa: »Tipografia«, societate pe acțiuni în Sibiui, Strada Poplăcei 15.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prelegeri populare din economie.

Luminarea tineretului prin școală și a adulților (oamenilor crescuți) prin prelegeri populare la înțeles este un lucru recunoscut pretutindena de bun. De aceea s'a și început în țeara noastră un curent puternic atît cu privire la îmbunătățirea stărilor noastre școlastice, cît și cu privire la luminarea oamenilor mari prin învățături împărtășite cu graiul viu, și îndeosebi învățături economice, de cari atîta lipsă duce poporul.

În iarna trecută, după-ce plugarii au încetat cu lucrurile economice din câmp, s'au ținut în 670 comune așezate în 39 comitate 2005 prelegeri economice, la cari au luat parte ca ascultători peste 200 mii și cărora li-s'au împărțit 88 mii cărți și broșuri de cuprins economic; ear' numărul celor-ce au ținut prelegeri a fost de 472.

Între miile de prelegeri, aici numite în comune românești s'au ținut foarte puține. Cele mai multe au avut loc în comune maghiare, unde ascultătorii, întocmai ca și prelegătorii au fost maghiari. Curentul cel puternic, de care am făcut pomenire, s'a făcut prin urmare nu între Români, ci între Maghiari ș. a.; deși, poate, noi am ave mai mare lipsă ca alții de înmulțirea cunoștințelor economice.

Nu va fi așadar' de prisos, a vorbi cetitorilor noștri acum în ajunul iernei despre prelegerile economice, căci ar fi de dorit, să se țină regulat în toate comunele românești.

Economia, ce o poartă țeranul nostru, este pe o treaptă foarte de jos. În lucrarea pămîntului peste tot nu s'a făcut aproape nici o schimbare, ci se urmează orbește modul de lucrare al moșilor și strămoșilor noștri. Cu împărțirea agrilor (locurilor de arat) în trei sau două părți nu se face o destul de bună economie; ci trebuie neapărat să se înceapă purtarea economiei schimbătoare, care va fi un adevărat izvor de bunăstare pentru plugari.

Cînd se va purta economia schimbătoare plugarii vor ave mod de a cultiva trifoiu mult, fără care plugăritul nu poate înainta; căci neavînd nutreț mult și bun, nu se pot ține nici vite multe și bune;

ear' în lipsa acestora economia trebuie să schiopăteze. Dar' nici fînățele nu sînt cultivate îndestul de bine, ba unii nu le cultivează de loc. De grăparea, udarea și gunoarea lor, cum și de sîmînarea de trifoiu și alte ierburi, în cea mai mare parte nici vorbă. Apoi cu treabă bună chiar și unele locuri de pășune s'ar pute mult îmbunătăți, fiind supuse unor lucrări potrivite împrejurărilor și firei lor.

Și cum sînt grădinile noastre? Unele din aceste nu aduc nici un folos, ear' altele foarte puțin; cu toate-că prin cultivarea lor cu tot felul de pomi nobili și legumi, câte lipse n'ar fi alungate din casele plugarilor?

În același timp chiar și coastele și alte locuri neroditoare s'ar pute face aducătoare de câștig, prin plantarea lor cu acății și alți arbori, ca cu chipul acesta nici un petec de loc să nu rămîna nefolosit.

Sub ochii noștri ni-se pustiesc vile și din neștiință nimic nu facem pentru înlocuirea lor cu altele, cari să nu mai fie supuse periclenei.

Deschisă ne stă calea de a aduce îndestulare în casele noastre și prin alte ramuri de economie, cum sînt; *stupăritul și cultivarea frăgarilor, ear' cu acestia împreună și cultivarea vermilor de mătăsa.* (Va urma).

Ciuma porcilor.

Ciuma porcilor, care a bîntuit de câțiva ani mai în toate părțile țării noastre, a dat o grea lovitură economiei de porci, care pentru săraci, ca și pentru bogați formează un izvor de venit din cele mai frumoase; pe cîte un loc numărul porcilor loviți de ciumă a trecut chiar și peste 50%, adică peste jumătate. Nu s'au fost de ajuns gîlcile, sau umflătura dela grumazi și alte boale mai mîrunte, de cari încă piereau destui porci, peste vară mai ales, a trebuit să mai vină și acest biciu al lui Dumnezeu, ca să-i stingă aproape cu desăvîrșire.

Deși știința veterinară nu a putut afla pînă acum un leac sigur în contra acestei boale, totuși ne vom încerca, după cîte s'au publicat pînă acum, să arătăm unele mijloace de tămăduire, precum și starea porcilor atacați de ciumă.

Porcul atacat de ciumă nu mai mîncă, are febrințea mare, suflă greu și des, zace mai mult pe pînțele și cu capul răzîmat pe picioarele dinainte, cască gura adese-ori, tușește, din nas îi curge niște bale cleioase, balega îi este moale și une-ori amestecată cu sînge, cîte-odată îi ese și un fel de bubat negru pe trup, bea multă apă rece și în cele din urmă porcul bolnav întepenește, încît nu poate umbla și sta pe picioare. Această stare ține cîteva săptămîni. Unii mai scapă cumva, ear' cei mai mulți se prăpădesc. Tîindu-se un astfel de porc, după-ce a murit, se poate vedea, că sîngele îi este aproape negru, carnea roșie-neagră, plămînilor arse și opărite, ficatul galben, sau negru putred, ear' mațele negre-gălbue, cari toate la olaltă răspîndesc un miros greu și de nesuferit.

Îndată-ce observăm semnele de mai sus despărțim porcul bolnav de cîtră cei sără-

toși, și-l tractăm deosebit. Chiar și înainte, de a se ivi boala între porci, trebuie să îngrijim, ca ei să se nutrească din troacă și alte vase pe deplin curate, așternutul trebuie de asemenea mereu înprospătat sau, dacă cotețul este podit, atunci padimentul trebuie și spălat din când în când, ca să nu se poată produce bacilii (sămânța) ciumei, care constă din niște paraziți (molina), cari se află prin aer și se introduc prin răsufiere, beutură sau mâncare în stomachul porcului, ear' de aci în sânge și mațe, unde se sporesc într'un mod înspăimântător, așa că porcul atacat trebuie să se prăpădească. Mai departe să îngrijim, ca porcii să nu mănânce bucate stricate, sau mucezite, sau să bea apă stătută și clocită, sau să vină în atingere cu cotețele oameni, cari vin de pe la alți porci bolnavi, căci toate acestea încă conțin într'o măsură mai mică sporii (sămânța) ciumei.

Între mijloacele de tămăduire și preservare se numără toate acelea, cari prin puterea și tăria lor pot să omoare încă în germene bacilii ciumei, fără de a vătămă sănătatea porcului. Între acestea se află: carbolul, creolinul și varul nestins, cu cari să desinfecteze cotețele, unde dorm porcii, încă înainte de a se fi încuibat boala. Creolinul se mai poate da și în mâncare în proporțiune de 1%, adică unul la sută, de câte trei-ori, patru-ori pe zi în lătură.

Unui porc mare se pot da pe zi 6—7 grame, ear' unui purcel mai mic numai pe jumătate atâta. Carbolul încă se poate da în lătură, în măsură de 2%, adică două la sută. Cu varul nestins se presară așternutul sau padimentul. Aceste leacuri s'au adeverit, că în măsura arătată nu sînt primejdioase sănătății porcului.

Unii mai desinfectează vasele, ba pun chiar și în lătură și antimoniu, peatră pucioasă, sare și leșie de lemn, cari încă au oare-care putere de a încunjura boala, dacă se folosesc până când boala încă nu s'a ivit în toată furia ei.

Acestea sînt recunoscute până acum, ca cele mai bune mijloace de preservare și tămăduire în contra ciumei porcilor. Dintre toate însă, după-cum am zis și mai sus, curățenia vaselor și a cotețelor e lucrul de căpetenie. Nimic nu este mai pe sus de curățenie, pentru-că nimic nu-i atât de frumos și sănătos, ca ea, atât când e vorba de oameni, cât și pentru animale.

După „Gaz. Trans.“

Clasificarea cartofilor.

Aflându-ne în timpul când se recoltează cartofii, cred a face un serviciu bun agricultorilor scriind despre alegerea sau clasificarea cartofilor.

Cartofii după-ce se sapă sau se scot cu plugul din pământ de regulă se clasifică în trei sau două clase. Această lucrare trebuie îndeplinită, ca să avem cartofii mai mari meniți pentru consumare, vînzare, ori sămînță deosebiți de cei mai măroșiți și nu deplin desvoltați meniți pentru nutrirea animalelor.

Agricultorii în cele mai multe locuri clasifică cartofii prin lucrarea brațelor, alegînd cu mîna unu câte unu. Lucrarea aceasta n'ar sporî și costă adese-ori mult, căci munca merge încet. Agricultorii deștepți au descoperit și aci o măie-

strie, cu care au lăvins greutatea clasificării și astăzi alegerea se îndeplinește repede și cu spor.

Pentru clasificarea cartofilor se întrebunțează ciururi de sîrmă pe cari poate să și-le facă fiecare cu ușurință. Se cos la olaltă patru scânduri de brad, — căci este lemn mai ușor, — cu ciur de sîrmă de 50—70 cm. lărgime, 8—10 cm. late — ca să formeze o cutie în care să așeze cartofii. Avînd cutia, pe fundul acesteia se întind fire de sîrmă țesute peste olaltă, lăsînd găurile atît de mari, cît trebuie ca să clasificăm cartofii. Avînd construite două ciururi de diferite mărimi, putem alege cartofii în trei clase și adică: prin ciurul cu găuri mai mari mînuit de unu sau doi oameni, — unul care toarnă cartofii în ciur, altul li cerne, — dobîndim două clase de cartofi, cei mari rămîn în ciur, ear' cei mijlocii și mărunți trec, deci și unii și alții se pun deosebit. Luînd acum ciurul al doilea cu găuri mai mici, prin acesta vor trece cartofii cei mărunți și vor rămîne în ciur cei mijlocii. Astfel cu multă ușurință și cheltueli puține, se pot clasifica cartofii.

Considerînd că construirea unui ciur abia costă 5—6 lei, cultivătorii de cartofi pot profita de aceste instrumente, căci știut lucru este: cu cît se îndeplinește o lucrare în timp relativ scurt și cu cheltueli mai puține, în raport cu aceste câștigul este mai mare.

În țările, unde cartofii se cultivă pe întinderi mari, unde producțiunea ajunge la cantități mari, clasificarea se îndeplinește prin mașini construite ca morile de curățit cereale. Cu aceste mașini într'un singur cîas se pot clasifica 10—15 mii chlgr. Mașinile aceste aleg și ele cartofii în 2—3 clase.

Studina, 1898.

I. C.

Valorisarea cartofilor îmbolnăviți.

Este o regulă veche, care ne învață, că cartofii bolnavi să nu-i punem la un loc cu cei sănătoși. De aceea înainte de a se așeza la iernat trebuie făcută o alegere radicală, adică a tuturor cartofilor ceva vătămăți. Mult se înlesnește această lucrare, dacă i-a premers o alegere îngrijită încă cu prilejul scoaterii lor în cîmp.

Nefind prea mare numărul cartofilor stricați, acestia se înlătură fără zăbavă; pentru-că ori-ce aminare pricinuește pagube mari și nu arare-ori putreziciunea ia o întindere atît de grabnică, încât la o întrebunțare a cartofilor nu se mai poate nici cugeta. Nutrirea cu cartofii, ce au început a se strica, nu este așa priincioasă vitelor, ca cu de cei sănătoși; dar' tăindu-se sau zdrobindu-se și sărîndu-se bine cu sare și dîndu-li-se s. p. cu un adaus de pleavă, le face bine. Cînd porcii se nutresc cu astfel de cartofi,

e tare bine, dacă se pune sare cît de multă.

Unde nu este la îndemînă o spirtărie, cartofii se ferb, se pisează, se amestecă cu multă sare, cu urliuală bună sau cu țărițe. Bucatele crescute încă e cu cale să se prefacă în urliuală, să se amestece cu cartofii ferți și astfel să se dea porcilor și boilor de îngrășat, nu însă și vacilor cu lapte. Dacă s'a întemplat ca bucatele să fie recoltate pe timp ploios și s'au încins și mucezit, se recomandă a se ferbe împreună cu cartofii; prin acea stă ferbere, mucezeala își perde puterea vătămătoare.

Unde sînt mulți, de tot mulți cartofi stricați, acolo întrebunțarea nu se poate face în modul mai sus arătat; ci numai prin înăcrire. Cartofii îmbolnăviți, înghețați, vătămăți sau cari au început a se putrezi, fără a se mai ferbe, numai în stare crudă, se adună în gropi, făcute în pământ — cele cimentate sînt mai bune. — Pământul îndesat bine e cel mai potrivit pentru asemenea gropi. Înainte de a se așeza, părății groapei se îmbloiesc cu paie lungi, cartofii se spală frumos, se duc și așează în straturi de câte 30 cm. groase. Cartofii din fiecare strat se măruntesc cu sape și arșeae și apoi se bătucesc, până stratul a devenit alb, curat. Peste fiecare strat se pune sare, astfel că la 100 măji metrică cartofi să vină 1 maje metrică sare. Acum urmează al doilea strat, etc.; cartofii din straturile aceste trebuie pisați înainte de a-i așeza în groapă, straturile trebuie bătute bine și peste fiecare să se pună sare îndeajuns. Deasupra se pune un strat de pleavă cam de un lat de mîna și peste aceasta pământ în grosime de 1 metru, care servește atît ca apărare, cît și pentru apăsare. Cartofii astfel înăcriți se pot ține mai mult de un an și sînt un nutreț sănătos, care așa în stare crudă vitele îl mîncă cu mare plăcere.

Însoțiri de bani la porunceală.

Sub cuvînt, ca să vie în ajutorul poporului cu împrumuturi ieftine, „părintescul“ nostru guvern a hotărît întemeierea de însoțiri de credit agricol și industrial prin comunele dela țeară, cu o centrală în Budapesta, care să le dirigiiască pe toate. Scopul nu e vorbă, e frumos, dar' acesta nu se va ajunge din cauză, că guvernul e condus și aici de ținuta șovinistă de a lăți maghiarisarea prin băncile sale și a-și aduna cu de-astla mai mulți sprigini-tori la țeară.

Nisuința aceasta se vede de acolo, că guvernul vrea să aibă influență hotărtoare la toate băncile aceste, prin oameni de ai sei, puși anume pentru acest scop. Această nisuință a fost scoasă la iveală și de foile maghiare opoziționale, cari au combătut întreaga purcedere a

guvernului. Eată cauza pentru care s'au găsit foarte puțini subscriitori de părți fundamentale și peste tot puțini partinitori ai întemeierii băncilor. Nația cavalerescă maghiară nu se arată de loc însuflețită pentru ele și nu ia parte la subscrieri. Guvernul e pe aci să pătească rușine cu întreprinderea și de aceea s'a hotărât să silească prin slujbașii sei pe oameni ca să iee parte la întemeierea însoțirilor, sau cu alte cuvinte să facă însoțiri *la porunceală*.

Ca dovadă, că de fapt se face această nebună siluire pentru a înființa însoțiri de credit, reproducem o copie a poruncei oficioase și secrete ce a dat-o vicecomitele comitatului Cojocnei către toți slujbașii din comitat. Eată porunca:

Nr. 18669/898.

La mâna proprie.

Cătră toți primarii și cătră on. magistrat al orașului Cluj.

După-*ce* legea despre însoțirile de credit agricol este întărită, Reuniunea agricolă ardeleană (Erdélyi gazd. egylet) va înființa o însoțire de credit în înțelesul sus numitei legi.

De oare-*ce* interesele noastre pretind, ca să se înființeze în comunele noastre însoțiri de credit și de oare-*ce* cercul de lucrare al însoțirai înființându prin Reuniunea agricolă ardeleană în prima linie se va extinde în comitatul Cojocnei, *este dorița mea ca în fiecare comună din cercul d-tale, fără excepțiune să se înființeze însoțiri de credit, a căror centru să fie însoțirea proiectată de Reuniunea agricolă ardeleană din Cluj.*

Drept aceea *te provoc* să-mi comunici numele alor 5 persoane din fiecare comună pe care li crezi de potrivii pentru a fi membri în direcțiune și în comitetul de supraveghere. Președintele direcțiunii și casarul pot fi și mai săraci, numai să fie inteligenți și să știe scrie și ceti; ceilalți membri trebuie să fie în stare bună materială și întru-cât se poate să știe scrie și ceti.

Datele de lipsă privitoare la cei 5 membri ce-mi vei comunica, să le introduci în listele alăturate.

Observ, că dacă se află în cercul d-tale comune sărace pot să se unească — cel mult 3 — pentru a forma o însoțire. Pentru astfel de însoțiri comune asemenea să-mi comunici numele alor 5 persoane.

Binevoește a întregi conspectele alăturate și fără altă recercare să-mi-le remiteți până la 5 Octomvrie a. c.

Cluj, 10 Septemvrie 1898.

Dela vicecomitele comitatului Cojocnei.

Conte Stefan Lazar m. p.,
vicecomite.

Abstrăgând dela purcederea și dela terorismul ne mai pomenit a șovinistului viceșpan, porunca de mai sus e în contradicere cu legea despre însoțiri și cu intențiunea aceleia și peste tot cu spiritul însoțirilor — fie ele de ori-*ce* natură. Legea amintită voește să înlesnească însoțirea *de bunăvoie* a puterilor de muncă și nu comandă nici nu impunternicește pe vre-o deregătorie ca să înființeze în fiecare comună, *fără excepție* însoțiri de credit. Ori-*ce* siluire, ori-*ce* poruncă pentru însoțire este nelegal, și

ori-*care* cetățean, va respinge o astfel de siluire.

Afară de aceste viceșpanul Lazar ar trebui să nu uite, că în multe comune din comitatul seu sunt deja însoțiri de credit sist. Raiffeisen. Ce trebuință mai are o astfel de comună și de o a doua însoțire de credit? ori doar' ca sătenii să aibă mai mult prilej să se îndatoreze și apoi să se ruineze? Așa înțeleg conducătorii comitatelor îmbunătățirile pentru clasa agricultorilor?

Noi atragem luarea aminte a fruntașilor din toate comunele — căci siguri suntem că porunci ca a lui Lazar se vor fi dat în țeara întreagă — să nu se lasă seduși sau terorizați din partea organelor oficioase. Să nu se angajeze cu răspunderea și averea la întreprinderi, a căror succes, e îndoielnic și numai folositor nu poate să fie.

Noi Românii avem băncile noastre, pe cari spriginindu-le, vor pute cu vremea să dea împrumuturi cu percente scărite.

Valoarea respirațiunii (răsufării) pentru sănătatea noastră.

Oameni învățați și prieteni ai binelui obștesc s'an năzuit cu mai mult sau mai puțin succes a ne face să înțelegem, că cele mai multe și mai primejdioase boale sunt pricinuite prin o răsufare nepotrivită.

Mulți medici vestiți au dovedit, că răsufarea nepotrivită dă naștere nu numai la slăbirea plămânilor, ci a tuturor părților trupului, adunându-se în ele materii, din cari se încep boalele, cărora mulți oameni nu le știu pricina ivirii.

În adevăr, ce e viața? Vieța este schimbarea materiilor din trup, care se face prin mijlocirea răsufării. Prin răsufare primim aerul atmosferic și anume oxigenul, care este dătător de viață. Fără primirea continuă de oxigen deoparte și aruncarea carbonului de altă parte, viața e cu neputință. Să privim mai deaproape plămâna, această parte însemnată a trupului, acest organ al răsufării și lucrările ei. Plămâna umple partea cea mai mare a pieptului și ea constă din țevi menite pentru aer, cu nenumărate rămuriri, în cari se află beșicuțele plămânilor sau beșicuțele de aer, întocmai ca strugurii pe vița de viie. Numărul acestor beșicuțe să ridică la 1800 milioane, suprafața totală a mării de sânge în care se îndeplinește schimbarea materiilor este de 1400 metri pătrați. Fiecare particică de sânge, care se află în corpul nostru, trece de două-ori pe minut prin plămâni sau prin marea de sânge, unde în urma umblării prin vinele trupului, ajunge stricat, plin de acid carbonic și unde prin atingerea cu oxigen își vine eară în fire, făcându-se din nou potrivit pentru lucrarea însemnată, ce-l așteaptă.

Răsufând acum numai aer rău sau nu îndestul de bun, de sine se pricepe, că curățirea și înprospătarea sângelui, lucrarea și circulațiunea, cum și răsufarea nu pot fi decât defectuoase (cu scăderi) și că organele nu pot decât să slăbească. Pentru aceea, când slăbirea a fost pricinuită prin răsufarea de puțin oxigen, o putem îndrepta mai îngrabă, mai sigur și mai ușor., căutând prilejul de a răsufia aer cât mai curat, adică bogat în oxigen, căci cu chipul acesta lucrarea plămânilor și inimii se va întempla de regulă, având urmări binefăcătoare asupra întregului organism al trupului.

Acele părți și particule ale corpului nostru, la cari nu pătrunde necurmat și îndestul sânge bun, bogat în oxigen, devin din ce în ce mai slabe, pentru-*că* e destul dela înțeles, că unde nu ajunge sânge bun, nici cel rău nu se poate duce mai departe cum trebuie, de unde se nasc împedecări în circulațiune. Precum apa, care stă baltă, se clocește și impute, întocmai se întemplă și cu părțile trupului, unde sângele și schimbarea materiilor nu își pot urma cursul lor regulat. Și precum în apa clocită se prăsesc tot felul de gănganii mici — fice ale putreziciunii — tot așa se adună și în sângele cel rău organisme putrede și aceste ființe sunt bacillii cei primejdioși, cu toate urmărilor lor înfricoșate.

O răsufare în nerânduială și aer rău pricinuesc stricarea și sărăcirea sângelui, cum și slăbirea trupului, cari sunt cauza la tot felul de boale, între cari dureri de plămâni, răsufare scurtă, reumatism, boală de apă, gălbinare, suferințe de nervi, dureri de cap, scrofulosă, ologire, boale de piele ș. a. nenumărate suferințe.

Chiar de aceea nici că se află un mijloc mai bun pentru a ne apăra de boale și pentru a ne scăpa de cele cari se află în trupul nostru, decât aerul atmosferic — (de afară). Mișcarea este viață.

Unde s'au încuibat boale prin lucrarea defectuoasă a unui organ, acesta trebuie cu atât mai mult întărit, anume prin aceea că va fi bine hrănit cu sânge bogat în oxigen, care să înlătore materiile stricacioase. Unde însă s'au escat aprinderi, cancer, rane, tuberculosă (oftică, boala seacă), rac ș. a. acolo trebuie să se ajute în și mai mare măsură sângele cu aer bogat în oxigen, pentru a mljloci pe cât se poate mai îngrabă schimbarea și încetarea boalei.

După cercetare mai de aproape așadară cauzele boalelor se reduc mai cu seamă la răsufare în neregulă, sau la lipsa de aer curat și proaspăt; ear' scăparea de boale se poate face tot numai prin aer bun. Pentru-*ce* avem noi plămânilor, inima, stomachul, mațele, ficatul,

rărunchii, pielea și milioanele de pori. Fiecare organ al trupului are o lucrare, care îi este hotărâtă anume, fiecare lucră mână în mână cu celelalte, toate însă pot funcționa (lucra) regulat numai având neîntrerupt la îndemână sânge bun, ceea-ce se face prin răsufiere, adică prin plămâni, cari sînt organul de căpetenie pentru curățirea sîngelui și îmbogățirea lui cu oxigen.

De aici se vede, că de cîtă însemnătate este răsufierea pentru sănătatea și viața omului.

Și ceea-ce se potrivește omului, nu e mai puțin folositor nici animalelor, ce sînt în stăpînirea sa. Să grijim dară, ca și în timpul iernei, cînd atît omul cît și animalele trebuie să petreacă mai mult în loc închis, în casă, grajd, coteț, să nu fie lipsite de cea mai mare bună-tate ce ne-a dat-o Dumnezeu, de aerul curat și proaspăt.

Binefacerile zăpezei.

Zăpada joacă un rol foarte însemnat în ce privește filtrarea, curățirea aerului atmosferic. Cu fiecare fulg de zăpadă cad la pămînt tot felul de prafuri vătămătoare, cari înainte de căderea zăpezei, mișunau în atmosferă și pe cari noi le înghițeam.

Câte corpuri foarte mici: animale, vegetale și minerale nu joacă într-o veselă rază de soare! În aer se găsesc tot felul de corpuri: bumbac, lână, fer, plumb, oțel, granit, plus nenumărații germeni: bacili și microbi, cari caută cu o lăcomie oarbă terenul lor de cultură. În orașele mari, cu fabrici multe, aerul e plin cu tot felul de prafuri vătămătoare. Locnitorii înghit acide sulfurice și chlorhidrige într-o măsură însemnată; ei sînt otrăviți încet.

Zăpada ia toate necurătenile acestea și le ținește la pămînt, curățind, în jocul ei prin vîzduh, aerul și scăpînd astfel pe oameni de multe boale.

Sfaturi economice.

Timpul de împreunare al junincilor.

Cu privire la timpul cînd junincile trebuie lăsate la împreunare părerile sînt foarte deosebite. Unii cred a face bine îngăduindu-le împreunarea la 1½ an, alții la 2¼. Călea de mijloc însă și aici e cea mai bună. Vîrsta între 1½ și 2 ani este cea mai potrivită pentru cea dintîiu împreunare; firește avînd în vedere gradul de dezvoltare al animalelor trebuie aleasă o vîrstă mai mult sau mai puțin înaintată între cele două termene.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

1. *Abonentului V. S., inv. în V.* 1. La cassa de păstrare postală, respective la poște, trebuie să se primească depuneri spre fructificare ori-și-cînd în orele de birou, dimineața și d. a., cu singura excepțiune a Duminicilor d. a.

2. *Rana care spui, că ar fi căpăt-o calul d-tale drept în piept unde-ți stă hamul, de aici se va pute vindeca mai cu greu, ca prin veterinarul care a constatat boala la fața locului. De aceea dacă n'ai isbutit a-l vindeca cu un leac, donă și trei, cearcă și cu altele prescrise tot de veterinarul „Aricul” își are sediul principal în regiunea coronară a capitei, cu deosebire la picioarele dîrdărit și se poate extinde până la corp. Rana se învîlue cu stupa și se spală bine în fiecare zi și se dă în ziua a doua 2—3 doze de thuja, a doua zi 2—3 de silicea, în ziua a treia se dă arsenic și astfel se urmează 12—15 zile; în ziua a noua se depărtează stupa. Pentru cura următoare se întrebuițează sulphur.*

3. *Trestie pentru împletitul scaunelor în Sibiu se află la firma: Carl F. Fickeli (Kleiner Ring) N.-Szeben. Nr. 3=2.95 fl., nr. 1=2.65 fl. și nr. 5=2.55 fl. per chilo.*

Din viața plantelor.

Revista „Deutsche Revue” în numărul seu din Octombrie publică un articol al cărui autor susține, că plantele sînt un organism cu suflet. Aceasta și-o bazează deoparte pe împrejurarea, că plantele sînt în stare ele de sine să-și creeze urmași asemenea lor, ear' de altă parte pe faptul, că plantele tradează un grad anumit de simțuri ori de câte-ori se află sub influența unei iritațiuni. Așa, spre pildă lumina face, ca planta să se întoarcă spre lumină; deasemenea umezeala face, ca plantele să-și îndrepte rădăcinile spre ea. Aci mai sînt a se număra manifestațiunile ce se observă la plante în decursul creșterii, hrănirii, dormirei, sporirii, precum și a modului lor de a se apăra. În aceste lucrări ale lor prin încunjurarea nenumăratelor pedeci și prin o cunoaștere foarte inteligentă a stărilor, unele din plante tradează un instinct atît de mare, încît ne silesc să considerăm acțiunile lor ca niște acțiuni sufletești conștii, de sine. Autorul articolului amintit, cu numele Alberta, face chiar o asemănare între plantă și om, atribuind și plantei la o anumită vîrstă minte, precum și facultatea simțului. Multe otrăvi sînt în stare să jignească, ba chiar și rănească de moarte sistemul nervos al plantei. În cazul acesta, precum și atunci, cînd planta este vătămată, se observă la ea aparițiunile unei răsufieri mai repezi. Dacă plantei i-se ia hrana cu conținut de fer, ea capătă boala anemiei (lipsei de sânge), de care însă se poate vindeca, întocmai ca și omul, dacă i-se dă natremînt, care se conține fer. În fiecare zi au și plantele un period de oboseală, ba ce-î mai mult, ele arată și o anumită iubire de patrie, intru-cît unele din ele nu sînt în stare să trăească și să prospereze în loc străin, deși s'ar părè, că locul ar fi destul de bun și priincios. Toate acestea înduplecă pe autorul articolului a crede, că plantele sînt vrednice a fi considerate ca ființe cu suflet, cari trebuie îngrijite și luate în apărare tocmai așa, ca și animalele.

Știri economice.

Viierei. Pentru proprietarii de vii e de interes a ști, că la școala de viierit din *Miniș* (m. kir. vinczellér iskola în Ménes, u. p. Györök) se află 6 tineri români calificați în ale viieritului, deprinși de prunci cu lucrarea viilor. Cine are lipsă de viieri (vințeleri) destoinici, să se adreseze la direcțiunea școalei amintite, în *Miniș*.

Ultoi de vîndut. Ni-se scrie: Ultoi de viță de viie cu rădăcină sau ultoiți în uscat și în verde, riparie sau vițe americane, *Firtalis* cl. I. pentru ultoi, ultoi de tot felul, scădarcă, lămpău, *Oporto*, de *Burgundia*, busuioacă sau mucațel și alte soiuri se află de vîndut la *George Demșorean* cel tîner, în *Miniș*, la școala de viierit (vinzellér iskola în Ménes, posta Györök), unde au să se adreseze scrisorile.

Stricăciuni făcute de iepuri. „Jurnalul soc. centr. agricole” din București scrie: Iepurii pe cîmp au nimicit aproape toată plantația statului din balta *Caranasuf* (*Dobrogea*); din 24.000 de puști de pini ce s'au plantat în primăvara anului 1897, abia se mai găsesc câteva fire. Cea mai mare stricăciune o fac iepurii iarna, pe timpul viscoalelor.

În urma raportului dlui silvicultor *N. Francu* asupra acestui caz, ministerul domeniilor va lăsa liberă vînațoarea iepurilor de cîmp, în tot timpul anului, în plantațiunea dela *Caranasuf*.

Exploatarea de păduri în România. În cursul lunii acesteia ministerul domeniilor va scoate în vînzare spre exploatare 100 de păduri de ale statului.

La licitația din 22 Septembrie s'au dat 45 păduri de ale statului, cari vor aduce un venit anual cam de 100.000 lei.

Expoziția dela Iași. La expoziția de vite care s'a deschis la 20 Oct. în Iași se organizează și alergări de cai, cari vor ține două zile. Dl *Jocu*, medicul veterinar al Iașului a fost la București pentru a ruga pe sportmanii din București să iee parte la alergările de cai. Dl *Jocu* a reușit pe deplin în încercarea d-sale. Pe lângă pregătirile, ce s'au făcut, e de însemnat și faptul, că foarte mulți dintre proprietarii din Moldova s'au înscris printre exponanți. Se crede, că expoziția de vite din Iași va fi cea mai reușită din câte s'au făcut până acum în România.

Statute întărite. Ministrul treburilor lăuntrice ale țerei a întărit sub nrul 75.663 statutele grănarului (hambaru) comunei bisericesti gr.-catolice din *Dobrești*. Pilda harnicilor Români din *Dobrești* ar trebui urmată și de către alți Români. Foloasele grănarelor bisericesti sînt de netăgăduit și numai pentru înaintarea în bine a poporului lucră aceia cari întemeiază astfel de grănare. Preții în-deosebi se stăruie, ca să se întemeieze grănare, căci numai așa se va pute uura soarta turmei de sub a d-lor păstorire.

Culesul viilor la Miscolț, în Ungaria, după-cum scriu foile maghiare, a fost slab. Vin a fost puțin, din cauza peronosporiei și a ghețurilor, ce au băntuit în vară. Calitatea însă e bună; este must și de 15—16 grade. Prețurile sînt mari.

Pe la *Tokai* roada a dat vin îndestulitor.

CRONICĂ.

Episcopul Majlath despre presa maghiară. În vorbirea ce în calitate de president a ținut-o episcopul la adunarea statului catolic din Cluj a zis între altele și următoarele: „Nu sprijiniți presa care atacă creștinismul în rădăcină, servitorii și funcțiunile lui. Nu spriginiți presa antireligioasă, care nu e în serviciul adevărului, ci în a oare-cărei reanunsi de interes și cosmopolite, care nu luptă pentru binele țării, ci răstoarnă temelile ei, infectând simțămintele curate ale tinerimei prin anunțurile și vestile ei zilnice”.

Casuri de moarte. † *Petre Feșteu*, un bun profesor din București, de obârșie ardelean, a răposat zilele acestea. Eată ce ne scrie un coleg al răposatului:

Vin a vă aduce trista știre, că colegul și amicul nostru *Petre Feșteu*, a murit Mercuri, la 14 Octomvrie, orele 10 dimineața în urma unei operațiuni. El s'a născut în *Deag*, Transilvania, pe plaiul *Murășului* în anul 1852. În vîrstă de 19 ani a venit la București, fiind 8 ani profesor de limba română la școala luterană și în anul 1868, 1 Ianuarie, a intrat ca profesor la institutul „*S. Hewitz-Thierrin*”; în timpul din urmă de 10 ani a fost ca sub-director, împlinindu-și datoria cu sfințenie, fiind iubit de toți. — De sub mîna lui au eșit o mulțime de oameni marcanți și țerei. A fost membru fondator al *Ligei culturale*, membru la societatea „*Carpații*”.

— Din *Vermeș* (în *Bănat*) 'i-se scrie „*Tribunei*”: O veste mult întristătoare vă aduc la cunoștință:

Preotul și protopopul nostru *Ioan Vulcan jun.* a murit în 22 l. c. și în 24 a fost înmormântat cu toată pompa cuvenită.

A fost om cu tact în toate afacerile vieții publice și pe lângă aceea cu simțăminte curate naționale; de aceea îl jeluște nu numai parochia, care a păstorit-o 20 de ani întregi, ci și toată inteligența de pretatindenea, care l-a cunoscut. Fie-i memoria neuitată! *Paul Munteanu*, învățător.

Nou institut de arte grafice (tipografie) în București. Duminecă, în 18 Octomvrie st. v., s'a făcut deschiderea noului institut de arte grafice și de editură „*Minerva*” al dlor *Aurel C. Popovici*, *Dr. George Moroianu*, *George Filip* și *Constantin Tălășescu*. Urăm noiei întreprinderi cele mai frumoase izbânde.

Explosie în minele de cărbuni. În baia de cărbuni de peatră dintre *Uricani* și *Valea-Jiv*, l. *Lupeni*, pe când lucrătorii se aflau în lăuntru băiei, s'a întîmplat o groznică zguduitură. Prin spargerea cărbunilor aerul s'a aprins și zguduitura ce s'a născut în urma aceasta, s'a simțit în tot jurul. Din baie ese fumul în formă de nouri groși și interiorul băiei în continuu ferbe, ca un fel de vulcan. Pe la amezai au scos din baie patru răniți și un mort.

Căsătorie între frați. În *Oradea-mare* s'a întîmplat un cas, de care numai în povești mai auzi. O soră și un frate au trăit împreună, cununăți fiind, 24 de ani și mai bine, fără de a ști, că ei sînt fiii aceluiași părinti. Lucrul s'a întîmplat așa, că ei au rămas orfani și pe fată o luat-o de suflet un unchiu al ei, ear' copilul a fost primit într-o casă de ropși săraci. De aci a fost dat la păpucărit. A ajuns apoi soldat și a dus-o

până la sergent-major. Soru-sa, murindu-i spriginitorul s'a dus servitoare la oraș și aici a făcut cunoștință cu soldatul B., care 'i-a cerut mîna și ea nu 'i-a respins-o. 24 de ani au trăit în pace și 'și-au câștigat și o frumoasă avere, și nîruc nu părea a le neli-niști traiul vieții până într-o zi din săptămîna trecută, când cineva a făcut arătare la judecătoria, că pantofarul B. ține în căsătorie pe însuși sora sa. S'a început cercetarea. Cei doi frați sînt încă împreună.

Comună răsculată. Afîm dia „*Trib. Pop.*”, că reprezentanța comunală a *Hodoșului* după-ce a făcut o mulțime de arătări împotriva notarului cereval al *Cuiedului*, *Dénes*, a împărțășit vicespanului dela *Arad*, că întreagă reprezentanța abzice și că dacă nu se va înlătura din post notarul care atâtea fărădelegi a săvîrșit, îl vor înlătura hodoșenii, cum vor ști ei mai bine.

Sfărmat în bucăți. În comuna *Ferenția* din comitatul *Timișului*, *Alexa Lazar* în un acces de nebunie a năvălit asupra unui băiat pe stradă și 'i-a sfărmat capul cu săcurea. Copilul a rămas mort. Nebunul a declarat judelei din sat, că a comis faptul în urma unei inspirații divine. 'L-au internat la casa comunală, ear' judele a mers cu trăsura să aducă gendarmi din satul vecin. În timpul acela părinții copilului ucis aștără mulțimea și năvălind asupra casei unde era închis *Alexa Lazar*, alungară pe servitori, ear' pe el îl sfărmară în bucăți cu desăvîrșire. S'a pornit cercetare.

Bombă în Olmütz. În o cărcimă din *Olmütz* niște servitori au aflat în zilele trecute o bombă. Bomba e de formațiune cilindrică, foarte mare, provăzută la partea cea mai îngustă cu mîner de drot, ca se poată fi manuată mai ușor, sub manta. În lăuntru ei se aflau două grămezi de dinamit, ear' restul spațiului era tixit cu cuie, bucăți de fer, chei vechi ș. a. Bomba era de mai multe zile încuiată în o chilie. Locuitorii frîngînd ușa au rămas incremeniți de spaimă. La început voiau să crepe bomba cu săcurea ca să vadă ce e în ea. Iși poate închipul ori-și-cine ce nenorocire ar fi urmat. Bomba a fost dusă la gendarmerie, unde s'a constatat, că conține dinamit. Sa introdus cercetare. Casul a produs mare panică, cu atât mai virtos, că e pus în legătură cu atentatul proiectat în anul trecut în contra sinagogei.

Ciuma în Turkestan. Oficialul din *Petersburg* dela 26 Octomvrie n. anunță, că o epidemie ce seamănă cu ciuma a izbucnit în satul *Anzol*, provincia *Samarcanda*. — S'au luat măsuri a împedeca propagarea boalei.

Cutremur de pământ. În *Dalmatia* locuitorii au fost spăriați de un vehement cutremur de pământ. În comunele din jurul orașului *Java* cutremurul s'a simțit ca la 2—3 minute și a fost însoțit de un puternic murmur subteran. Nenorociri nu s'au întîmplat, deși pământul a crepat în mai multe locuri. Astfel în comuna *Turjako* s'a format o crepătură de 3 metri lungime și 5 metri adîncime.

Morți necunoscuți. În *Zagabria* s'au aflat două cadavre, un bărbat și o femeie. Nimenea nu cunoaște pe cei morți și astfel identitatea persoanei nu s'a putut constata. Se crede, că sînt doi străini, cari au venit la *Zagabria* cu intenția de a se sinucide.

Un nebun. Luni, în trenul care sosește dela *Ploiești* la 6 seara, între stațiile *Buștea* și *Chitila*, un individ care se afla în classa a III-a, a tras pe fereastra vagonului un foc de pușcă spre câmpie. Pasagerii din acel vagon începură a-l spăria că va fi închis la *București* pentru acest fapt. Atunci amintitul de frică, eși pe platforma vagonului și sări din tren. Când căzu pe pământ nenorocitul se lovi așa de grav cu capul de o peatră, că rămase lungit jos cu creerii sfărmași. Trenul oprindu-se, cadavrul fu ridicat și adus în *București*.

Soldat hoț. În *Olmütz* a fost deținut un soldat dela regimentul 10 de dragoni cu numele *Kokula*. Soldatul deținut a fost pătuns în timpul nopții în locuința preotului catolic *dln Weseritz*, și cu sabia în mîna 'l-a constrîns să-i dea toți banii căți îi avea la sine. Soldatul hoț a fost prins încă în decursul nopții.

Cele mai multe emigrări la America din statul ungar — scrie „*Gazeta*” — le-a dat în locul prim comitatul *Zemplinului*, ear' după el comitatul *Pestei*. În comitatul acesta din urmă emigrările abia s'au început de 5—8 ani, dar' au luat dimensiuni atât de mari, încât în unele comune au rămas casele pustii. La începutul acestui an au emigrat din comuna *Széd*, lângă *Vaț*, 200 familii deodată. Aceștia însă au pățit-o rău, căci în *America* nu 'și-au aflat de lucru, banii 'și-i-au isprăvit și acasă nu mai aveau cu ce să se întoarcă. Comitatul *Pestei*, aflînd despre asta, a luat numai decît măsuri de a le ușura reîntoarcerea în patrie, unde au și sosit la începutul acestei săptămîni.

Jurămîntul chinez. Tribunalul din *Bruxelles* a judecat o afacere în care se afla implicat un Chinez, anume *Yah-Yin*. Cei de față au fost martori la punerea jurămîntului în chip chinezesc, dat în cursul procesului. Un frumos cocoș a fost dus de fiul imperiului cersesc, care trebuia să depue ca martor *Patru Chinezi* s'au pus în genunchi și unul din ei, înarmat cu o săcure, a rîtezat gâtul cocoșului, pe când tîlmaciul recita formula jurămîntului și nori de tîmăie se ridicau în sus. Acest chip ciudat de a lua pe *Dumnezeu* martor, e formula cea mai solemnă pentru un Chinez de a vă spune adevărul. Jurămîntul chinez se cetește în chipul următor: „Dacă nu spun adevărul, să mă înec, de mă voi duce pe apă; corpul meu să nu fie nici-odată închis în mormînt și să locuiesc întotdeauna depărtat de *China*, departe de vederea femeiei mele și a copiilor mei!”

Orașul Lemberg și iubileul Monarhului. În orașul *Lemberg* s'a luat decizia de a deschide în 2 Decemvrie spitalul ridicat pe seama bolnavilor nevindecabili, de a repara basilica și de a trimite o scrisoare de aderență Împăratului din prilejul iubileului de 50 de ani.

Un copac istoric. În *Mantonegrou* a băntuit zilele trecute o groznică furtună care, în *Cettinje* a nimicit total frasinul dintre palatul nou și cel vechiu al principelui *Nichita*. Sub acest frasin țineau înaintașii lui *Nichita*, și chiar și *Nichita* însuși judecări și dădeau audiențe. Principele *Nichita*, ca să scutească barem trunchiul, a lăsat să se taie rămășițele de crengi căte au rămas nerupte de orcan.

Not canonici în Blaj. Foia oficială aduce știrea, că M. Sa Monarchul a înțărît alegerea de canonic metropolitani a dlor *Dr. Augustin Bunea*, secretar metropolitan, și *Dr. Vasile Hossu*, profesor de teologie în Blaj. Totodată aflăm, că Preaveneratul ordinariat metropolitan în ședința din 8/20 Maiu 1898 a ales de canonic teolog pe Cl. Dr. Victor *Szmigelski*.

Estă unele date din viața noilor canonici *Dr. Augustin Bunea*, născut în Vad la 1857. A studiat la Brașov, Blaj, Roma, unde a fost chirotovit la 1881, ear' la 1882 a luat doctoratul. La 1888 a fost denumit secretar metropolitan, la 1892 camerar secret al Sfinției Sale Pape.

Dr. Vasile Hossu, născut în M. Oșorheiu la 1864. A studiat la Oșorheiu, Reghin, Roma. Primul redactor al „Unirei”. Dela 1888 e profesor de dogmatică la seminar, ear' dela 1892 rector al internatului de băieți.

Dr. Victor Szmigelski, născut în Ludogul-mare la 1858. A studiat la Sibiu, Budapesta, Viena, unde a luat doctoratul la 1883. Dela 1884 e profesor de stud. ul biblic la seminar. Dela 1892 redactor al „Unirei”.

Toți trei nou numiții canonici sânt oameni încă tineri și de o cualificație foaltă.

Au făcut călătorii aproape prin întregă Europa și au scris cărți de valoare mare pe terenul literaturii bisericești.

Jurământul recruților. Ficiorii înrolați petru serviciul militar la 1 Octomvrie a. c. în Sibiu, au depus săptămâna aceasta jurământul „sub steag” și în fața mai merilor militari și a camerazilor de arme. La 9 ore a. m. s'a început serviciul divin făcut de preotul militar. După serviciu soldații îmbrăcați în haine de sărbătoare au depus jurământul, fiecare în limba sa părințească.

Grupa Românilor, care forma 2 din 3 părți — peste 600 de ficieri — a fost comandată de dl vice-colonel Muntean.

Era înălțător să auzi cum un oficer român vorbia cu însuflețire punându-le la inimă ficiorilor români, că dacă trebuința va cere și poruncă se va da, să lupte pentru patrie și tron „precum vitejește au luptat strămoșii noștri”.

După depunerea jurământului toate trupele au defilat înaintea comandantului de corp, F. Z. M. Emil Probst, încunjurat de toți oficerii mai foalți.

Călimdarul Poporului, care a eșit cu un bogat cuprins și cu frumoase ilustrații, din care dăm una în numărul de față, este foarte bine apreciat, lăudat și recomandat de toate foile noastre și de cele din România. Atragem luarea aminte a cetitorilor asupra lui, invitându-i să se grăbească a-l cumpăra, căci a început deja a trece și să nu pălească cum au pățit mulți anul trecut, că întârziând cu cumpărarea, n'au mai fost exemplare de vëndut.

Logodnă. Ioan *Belbe*, învățătorul din *Finteușul-mic*, 'și-a încredințat de fiitoare soție pe domnișoara *Reghina L. Dancu*, fiica răposatului învățător din *Suia*.

Ciuma în Viena. Ciuma ce a izbucnit în Viena nu se mai lățește, după-ce a secerat trei jertfe: pe servitorul dela spital, pe *Dr. Müller* și pe îngrijitoarea *Pecha*, care a murit și ea în urmă. Celelalte persoane, despre cari s'a crezut, că vor fi molipsite, seam se află bine și nu mai este nici o primejdie.

Pe când însă în Viena ciuma nu se mai lățește, din *Varșovia* (Polonia-rusească) se vestește, că în zilele aceste a murit în un spital de acolo o femeie de 50 de ani, — după-ce numai abia 24 ore a fost bolnavă. Medicii au constatat că a murit de ciuma numită siberiană. Spitalul și fosta locuință a moartei au fost îndată desinfectate (curățite).

Constituire. Comitetul, comisiunea literară și comisiunea de supraveghere a societății de lectură „Petru Maior” din Budapesta pe anul administrativ 1898/9, s'a constituit în următorul mod:

a) comitetul: președinte: *Marcu Jantea* teolog absolut și student fil.; vicepreședinte: *Ioan Pop*, student în drept; secretar: *Ioan Fruma*, student în drept; cassar: *George Irebanu*, student în drept; controlor: *Titeriu Brediceanu*, student în drept; notari: *Ioan Lăpădatu*, student în drept și *Aurel Bratu*, student fil.; bibliotecar: *Lucian Borela*, student în drept; vicebibliotecar: *Mihail Navrea*, student fil.; econom: *Ioan Jantea*, student în drept;

b) comisiunea literară: președinte: *Nicolae Sulica*, student fil.; referent: *Lazar Triteanu*, teolog absolut și student fil.; membrii: *Ioșif Eneșcu*, teolog absolut și student fil.; *Ioan Băcur*, student med.; *Victor Bontescu*, student în drept; *Ioan Fruma*, student în drept; *Ioan Lăpădatu*, student în drept;

c) comisiunea de supraveghere: *Roman Rădușanu*, student med.; *Ioan Pricu*, student fil.; *Stefan Bărbuceanu*, student med.

Cas de moarte. Ministrul de justiție în cel dintâiu minister maghiar, *Horváth Boldizsár*, a răposat după lungi suferințe în 28 Octomvrie c. în Budapesta. *Horváth* a fost ministru până la 1871. Înmormântarea s'a făcut în 30 Octomvrie.

Alegerile comunale în România. S'a pornit pe toată linia ferbera și lupta de alegere, în vederea alegerilor comunale (de primari, consilii comunale etc.) ce au se înceapă cât mai curând. Întrunirile publice se urmează una după alta din partea tuturor partidelor și agitația e mare în foi, în întruniri etc.

Dragoste pe corabie. Acum vre-o două săptămâni a sosit în Finlandia corabia „*Gastold*”, pe care s'a petrecut următoarea întâmplare: Corabia pornise din Brasilia către un port din Marea-baltică, având drept comandant pe d-șoara *Mari Gastold*, care încă de mai multe luni comanda aceeași corabie, ea urmașe a tatălui ei încetat din viață, a cărui proprietate era corabia. D-șoara comandat se îndrăgostise de unul din ajutoarele sale, cu numele de *Toma Schmid*; dar' un alt oficer de corabie, *Sarrieth*, deși știa despre dragostea stăpânei, pe timpul călătoriei în Europa, de mai multe-ori se rugă de dînsa, căzut în genunchi chiar, să-i fie lui nevastă. Dar' comandantul corăbiei îl respinse pe sormanul pețitor; ba și mai mult, îi dete drumul din slujbă, poruncindu-i să părăsească corabia îndată-ce vor sosi la mal. Când erau deja aproape să-și ajungă țelul călătoriei, la Hang, tocmai când comandantul și logodnicul seu se desfătau sus pe corabie de spunerea soarelui, oficerul amărit în suflet se năpusti asupra logodnicului și cu o pușcătură de revolver îl culcă la pământ, cu al doilea glonț voi să-și curme și el zilele, dar' marinarii ceialați îl apucară, și ajungând la Hang îl predară poliției.

Convocare.

Adunarea de toamnă a Reuniunii învățătorilor români aparținători districtului protopopesc gr.-cat. al Biei, în sensul §-lui 21 din »statute», se convoacă pe 5 Nov. st. n. a. c. în localitatea școalei gr.-cat. din Sâncel, la care sânt invitați învățătorii români gr.-cat. din acest district protopopesc; prea onorații domni preoți și toți doritorii de înaintarea școalei românești.

Ordinea de zi.

1. Participarea în corpore la serviciul divin la 7^{1/2} ore dim.
2. Deschiderea ședinței prin president la 9^{1/2} ore.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Alegerea comitetului pe un nou period de un an.
5. Cetirea și verificarea procesului verbal din ședința precedentă.
6. Raportul cassarului și bibliotecarului din trecut.
7. Încassarea taxelor și susceperea de membri ajutători.
8. »Masa», prelegere practică de I. Frățilă, inv. sec. în Sâncel.
9. »Mama, ca primul factor al instrucțiunii și educațiunii» — disertație ținută de F. Hălmăciu, inv. în Veseuș.
10. Critică asupra prelegerii și disertațiunii.
11. Alegerea delegaților, — unul pentru ședințele comitetului central și doi pentru adunarea generală.
12. Designarea persoanelor, cari la proxima adunare să țină prelegeri practice și disertațiuni, precum și a locului unde să se țină adunarea proximă.
13. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
14. Eventuale propuneri.
15. Închiderea ședinței.

Sâncel, 15 Oct. 1898.

Teodor Pănăzanu,
președinte.

Dem. Laz. Todoran,
not. ad hoc.

R Î S.

Nu știe ungurește.

Au venit odată în Sibiu doi *Săcui* cu scânduri, și fiindcă nu le-au putut vinde în țîrg, au pornit cu ele prin oraș strigând ungurește: „nem vesznek deszkát?” (nu cumpărați scânduri?) Ajungând și pe strada *Cisnădiei* ved în o fereastră o figură (chip) de om. Unul din ei merge iute la fereastă și întreabă: *Hát maga nem veszen deszkát?* (D-ta nu cumperi scânduri?). Chipul, se înțelege nu a răspuns nimic; atunci celalalt *Săcuiu* grăd! „lasă-l în pace, doar' vezi că nu știe ungurește”.

Octavian Aaron, stud. (Gurariu).

POSTA REDACȚIEI.

P. Gh. în *Târnova*. Rînd pe rînd urmează toate.
T. B. în B. Trimite piesa, și apoi vom vedea.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrei Baltes*.
Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele	
	Dum. a 22-a d. Ros., gl. 5, sft. 11.		răs.	ap.
Dum.	25 Muc. Marcian	6 Leonhard	7 14	4 46
Luni	26 M. Muc. Dimitrie	7 Engelbert	7 15	4 45
Marti	27 Muc. Nestor	8 Gottfried	7 17	4 43
Merc.	28 Muc. Terentie	9 Teodor	7 19	4 41
Joi	29 Mța Anastasia	10 Andreiu	7 20	4 40
Vineri	30 Muc. Zenovie	11 Martin Ep.	7 22	4 38
Sâmb.	31 Apost. Stachie	12 Cunibert	7 24	4 36

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 26 Octomvrie: Chendul-mic, Drag, Făget, Șomărtin.

Marti, 27 Octomvrie: Năsăud.

Mercuri, 28 Octomvrie: Bălcaci, Cioamani, Ciuc-Sân-Mărtin.

Vineri, 30 Octomvrie: Bagin (Bagyon), Covasna, Mănăsturul-ungurese, Mercurea, Oșorhei, Șercaia, Șeica-mică, Tășnad.

Sâmbătă, 31 Octomvrie: Barot, Lupu (Farkastelke).

AVIS.

În atențiunea neguțătorilor români.

Se caută un Român, care să pricepe în afaceri de ale neguțătoriei și ospătăriei și dispune de 2—3 mii fl., ca *companist* la două case, una în mijlocul unei comune românești în drumul de țeară, unde se află ospătărie cu dreptul de licență pentru vinderea beuturilor spirituoase, drept de trafic și o neguțătorie cu chilii și pentru locuit, măcelărie și alte zidiri economice, ear' altă casă tot în hotarul comunei în drumul de țeară cu licență pentru vinderea beuturilor spirituoase. cu mai multe chilii de locuit, pivniță, o sală mare pentru joc, cu o curte plantată cu pomi pentru umbră pe timpul de vară și loc pentru jocul de popici (cugle), unde face excursii la petrecere inteligența din oraș. În comună se află și baie de peatră și se arde țigla și cărămida, stațiunea căii ferate e în depărtare de 15 minute dela comună, care se află într'un loc foarte romantic, cu apă de beut excelentă din fântâni și din 2 văi ce curg prin comună. [1975] 1—1

Comuna e centrul notariatului cercual, e în nemijlocită apropiere de oraș.

Respectivul companist își asigură banii dela început astfel, încât în ori-ce moment capitalul e sigur, altcum numai puțină diligență, bunăvoință și pricepere să fie, apoi în puțini ani poate să-și dublice capitalul și dispunând de parale poate face negoț foarte bun și cu poame. Locul 'și-l poate ocupa numai decăt. Cei-ce doresc a fi companioni la aceste întreprinderi românești, să se adreseze la doamna

Ana Dascal,

în Kishalmágy, u. p. Ngyhalmágy (comit. Aradului).

A apărut și se află de vânzare la **Librăria „Tipografiel”,** societate pe acțiuni în Sibiu:

Lupta pentru drept

de

Dr. Rudolf de Jhering

traducere

de

Teodor V. Păcățian.

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

— fiecare Român,

— luptător pentru

— dreptul național.

○ sută

de mii de familii

beau cu

predilecție zilnic

Trivat și trăsască

Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp

Libară de substanțele stricăcioase sănătății ale cafelei de boană, Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp are totuși groma și plăcutul gust al aceleia. Provocătoare de apetit, ușor mistuibilă, Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp s'a dovedit deja de ani ca deopotrivă pentru adulți ca și pentru copii. Excelent adăos la cafeaua de boană, precum și cel mai recomandabil înlocuitor al aceleia. Din punct de vedere al sănătății și al economiei veritabilul „Kathreiner” n'ar trebui să lipsească din nici o casă sau familie.

A se păzi de imitațiunile mai puțin valoroase.

[6] 12—12

„ARIEȘANA”,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

— înființată de 11 ani —

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar' darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sînt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoalvă cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă intabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 54—60

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

A apărut la
„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiiu
Cartea
Stuparilor
săteni

de
Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea
„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Prețul 85 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stuparilor. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiiu.

La librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferințe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

A ieșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreună cu

însoțiri de consum, de vânzare, de vile, de lăptări etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri

de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

Directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,
soc. pe acțiuni în Sibiiu.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Franzbranntwein cu sare,

mijlocul de vindecare popular sigur

al apotecarului Dr. Wilh. Wagner,

în contra durerilor de răceală, reumă și nervositate, minunat mijloc pentru curățirea dinților și a gurei, mijloc probat de toaletă, pentru ținerea curată a teint-ului, pentru delăturarea durerilor de cap, se poate procura

în sticle cu 40 cr.:

în Sibiiu: la apotec. Jickeli, comerc. Lud. Fuchs, Fried. Homm și Iuliu Ballmann.
„ Brașov: în depositul apotec. Oberth.
„ Cluj: la apotec. Biró János.
„ Mediaș: la comerc. Fried. Schuller și Joh. Buresch jun.
„ Sebeșul-săsesc: la comerciantul J. Baumann și J. Gross.
„ Avrig: la apotec. Sebes.
„ Seliște: la apotec. Banciu.
„ Agnita: la comerciantul Mih. Lang.
„ Seica-mare: la apotec. Binder.
„ Aiud: la apotec. Papp.
„ Câmpeni: la apotec. Binder.
„ Ofenbaia: la apotec. Schmidt.
„ Odorheiuul-săcesc: la comerc. Otto von Steinburg, Bago Gyula, Farczádi Károly, Mathé János și Gergely János.
„ Cristurul-săcesc: la Gergely János.

în Ciuc-Sereda: la comerciantul Nagy Gyula.
„ Mureș-Oșorheiu: la comerc. Kauppé & Eckwert.
„ Ghierghio-Ditro: la comerciantul Veress Sándor.
„ Rátosnya: la comerc. Andr. Dienesch.
„ Toplița-veche: la apotec. Gerbert's Witwe.
„ Baróth: la comerc. Daniel Ferencz.
„ Mureș-Deda: la apotec. Czaich Gyula.
„ Reghinul-săsesc: în depositul Karl Fronius, la apotec. Czoppelt și apotecarul Wermescher.
„ Bistrița: în depositul Karl Nussbächer, la comercianții K. Schuster, Albert Schmidt, Joh. Schuller, A. Daday, Franz Kabdebo, J. Nösner și S. Wermescher.
„ Vatra-Dornei: la apotec. Fritsch și comerc. Karl Klaus.
„ Dej: la comerc. Nik Ferencz.
„ Caransebeș: la apotec. Philipp J. Müller.

Depozite la { apotecarul Oberth în Brașov.
comerc. Karl Fronius în Reghinul-săsesc.
comerciantul Karl Nussbächer în Bistrița.

Primul local de export:

Dr. Wilh. Wagner, apotecar în Teaca (Teke).

Vănzătorilor li-se trimite la comanda mai mici în cutii anumite de 5 chlgr. porto franco. Cutii și pachetare cu 25% rabat. [1925] 2-9

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat stătu eu impunitic. Expedez deci ori-și-cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerare de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăiș veritabil englez,
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată,
- 6 linguri de argint patent american,
- 12 lingurițe de argint patent american,
- 1 lingură pentru supă, de argint patent american,
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american,
- 2 păhare pentru ouă, de argint patent american,
- 6 tave Victoria englezești,
- 2 feșnice frumoase de masă,
- 1 sită pentru ceai,
- 1 lopăciță pentru zahăr pisat.

44 de bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Toate aceste 44 de bucăți au costat mai înainte fl. 40 și se pot căpăta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrează culoarea timp de 25 ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin aceasta în public, a retrimite banii fără nici o împedecare tuturor cărora nu le convine marfa. Nimeni se nu lase deci prilejul acesta admirabil și se-și procure splendidă garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de nuntă și ocaziune

precum și pentru toate gospodăriile mai bune

Se capătă numai la

[1964] 1-8

A. Hirschberg,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent

Viena, II., Rembrandstrasse 19/7. — Telefon nr. 7114.

Expediția în provincă se face cu rambursă sau pe lângă anticipația sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de-alături (metal higienic).

Extras din scrisorile de recunoștință:

Stimate dle! Sânt foarte mulțumit cu garnitura. Vă rog să mă trimiteți trei garnituri de aceste la adresa cumnatei mele br. Nyáry născ. Somogyi la Szántó.

Pilis.

Br. Iuliu Nyáry.

Primind expediția sânt mulțumit. Vă rog încă de o splendidă garnitură de fl. 6.60.

Cluj.

Baronesa Bánffy.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.